books2ebooks.eu

Wallmark, P[eter] A[dam]

Sveriges og Norges Kronprinds Carl Johans Levnet : I kort Oversigt

Christiania
1814

e-böcker från ditt bibliotek av
eBooks on Demand

digitaliserad av
Kungliga Biblioteket
National Library of Sweden

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök*: Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra*: Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.
Mer information finns tillgängliga via http://books2ebooks.eulla boken.

- http://search.books2ebooks.eu/

Wallmark, P A Sveriges og Norges kronprinds Carl Johans levnet
Christiania 1814

Kungl. Biblioteket
STOCKHOLM
Hist. Sv.
Carl XIII
1700-1829

WALLMARK, PETER ADAM.

Sveriges og Norges Kronprinds

Carl Johans

Levnet.

I kort Oversigt

ved

P. A. Wallmark,
Kongl. Bibliothekar.

Christiania, 1814.
Trykt og forlagt af Jacob Lehmann.

Kopia efter ex. i Engeströms saml.31 E.S.

Erindring.

Udgiveren skylder Publicum at tilkjendegive, at nærværende lille Skrift kun er en med Rettelser og Tillæg forsynet Udgave af Hr. J. K. Høsts: Sveriges Kronprinds Fyrsten af Ponte-Corvo Jean Bapt. Jul. Bernadottes Levnet, i kort Oversigt, Kjøbenhavn 1810, 70 Sid. 8vo.

Iblandt de Helte og Hærførere, paa hvilke Frankrige siden Revolutionskrigens Udbrud viste sig saa frugtbart, glimrer Bernadotte, Prinds af Pontecorvo, som en Stjerne af første Classe. Genie uddannet ved Erfaring, Tapperhed forædlet ved Menneskekjerlighed — see der Hans Adkomster til Ærefrygt og Hengivenhed! Fra Lykkens laveste Trin opsvingede Han sig paa det ved en Kongethrone nærmeste Sæde, kaaret til i Tidens Fylde at bestige denne. Mange og lysende ere hans Seire; og sveeg end engang Udfaldet Ham, straalede Hans Fortjeneste som Feldtherre og Kriger ikke i des svagere Glands. — Men og som Statsmand og Regjeringsforvalter har Prindsen af Pontecorvo udført høie Hverv, imedens de fleste andre franske Generaler kun paa Valpladsen søgte Æren.

Hans Kongelige Høihed Kronprindsen Carl Johan, forhen Keiserlige franske Feldtmarschalen Jean Baptiste Jules Bernadotte, Prinds af Pontecorvo, er født den 26de Januar, Aar 1763 i Pau, i Nedrepyrenæernes Departement, fordum en Kongestad for Navarras Regenter, mærkeligst som det Sted hvor Frankriges fjerde Henrik første Gang saae Lyset. Men ikke blot Fødested havde Hiin og Denne tilfælles. Begge vil Historien nævne som menneskekjerlige ædle Helte; for at modtage Scepteret var Vilkaaret for Begge eet. Men deri var Bernadotte større, at Han naaede til Kongeværdighed uden til den at være født. Om hans Forældre vides kun, at Faderen var Advocat, og at Moderen, som efter saa megen Anledning til Moderfryd først døde i Aaret 1809, var af den reformerte Religion, hvis rene Grundsætninger hun fra Vuggen af indplantede i den unge Søns Hjerte tilligemed sin egen oplyste Agtelse for Religionen. Han bestemtes af Faderen for Lovkyndigheden, og fik en saare god Opdragelse, ihvorvel Forældrenes Kaar ei vare af de bedste. Hans overordentlige Lyst for Militairstanden gjorde, at han, kun 16 Aar gammel, i 1779 tog Tjeneste ved det tredsindstyvende Regiment, Royal Marine kaldet.

Som Batallions-Adjutant, hvilket Bernadotte endnu Aar 1789 var, holdt Han ved sin Standhaftighed et oprørsk Regiment tilbage og reddede sin Oberst Marquis d'Amberts Liv.

Da hiint indholdsrige og følgesvangre Skuespil, den franske Revolution, i Aaret 1789, var blevet aabnet og Krigen med de forbundne Magter i 1792 kaldte franske Hære til Grændserne, ilede Bernadotte hen i Rækkerne af Fædrelandets Forsvarere. Her fandt Han en værdigere Bane, paa hvilken Hans snart fremlysende uhøielige Mod og sjeldne Indsigter opløftede Ham fra den ene Befalingspost til den anden. At udmærke sig i Kampene var Ham vanligt; saaledes iblandt Andet ved Sambre, ved Montigny le Tigneul, ved Fontaine Leveque, ved Fleurus, maaskee rettere Trasegnies, hvor Prindsen af Coburg den 25de Juni 1794 i hiint blodige Slag beseiredes og de østerrigske Nederlandes Gjenerobring ved de Franske afgjordes. Men ikke indskrænkede Hans Kraftyttring sig til at værne om Fædrelandet imod fremmede Fiender. Frygtelig var Han for den der vovede at krænke Borgersikkerhed og Samfundsorden. General Goguet var bleven myrdet og Mængden forsvarede Mordet. Bernadotte, dengang Brigade-

chef ved Nordarmeen, talede den Halvbrigade til, som hælede med Forbryderen, men Han imidlertid ikke havde Befaling over. Man gjorde Modstand. Han blev varmere. Man truede. Da besluttede Helten at vove Alt for at see Retten haandhævet, og Morderen leed i Leirens Paasyn den forskyldte Straf.

Indtagne af Høiagtelse for Bernadottes prøvede Dueligheed og umiskjendelige Fortjenester, formaaede Generalerne ham omsider til at modtage den af ham ofte afslagne Brigadegenerals-grad. Deres Tillid og dens Retmæssighed viiste sig snart ved en ny Leilighed. — Alle Grenaderne ved Armeen sammenrottede sig og sendte en Deputation til Hovedqvarteret med Erklæring, at de vilde ikke mere ligge under aaben Himmel, men kantonnere. Den mindste Eftergivenhed vilde have draget Hærens Undergang efter sig. I deres Bekymring lode Generalerne Bernadotte kalde. Han kom, og, opbragt over den Ham tilkjendegivne Ulydighed, styrtede Han med Sablen i Haanden frem mod de Udsendte, som om disse havde været Fiender. Han drev dem ud af Hovedqvarteret, gik midt ind iblandt Grenaderne og med den fyndige Veltalenhed, der hører til

Hans Egenskaber, førte Han dem tilbage til deres Pligter, tilveiebragte Orden paa Ny.*)

Ogsaa ved fortsatte Krigsbedrifter retfærdiggjorde Bernadotte sin Forstemmelse. Han besad i lige Grad den Kjækhed, der hædrer Soldaten som Feldtherren, og den Raadsmildhed, der egner den Sidstnævnte blandt Disse.

Da de Franske i September 1795 vidste hvor svagt et Bolværk Rhinen gav Tydskland, var Bernadotte paa Armeens høire Flöi, hvilken tilligemed Centrum, under Jourdan, den 15de September ved Neuwied trængte frem over hiin Flöd. Han bidrog Meget til denne Overgang, og var En af de Første paa denne Side af Floden. Hver Hindring overvandt Han. Han tog ingen Hvile førend Han havde seet sin Division forsynet med alle Fornødenheder; og derved fortjente og vandt Han den hædrende Benævnelse af Soldatens Fader. Iblandt de otte tappre, erfarne, talentfulde Feldtherrer, der fulgte Jourdan som Overgeneral, havde Bernadotte

*) Disse Strog fra Bernadottes yngre Aar ere fortalte i le Guide d' un jeune Militaire par Mr. le Baron d' A***, colonel d' Infanterie, nouvelle édition refondue et augmentée par Dubroca. Paris 1802.

en udmærket Plads. Armeen gik over Lahn, og rykkede imod Main, hvorpaa Hans Division, den 24de September, under den ræbsomste Ild fra Fienden, blokerede Maintz. Dette blev imidlertid af Clairfait, som atter var gaaen over paa den høire Bred af Main, den 12te October undsat, hvorefter de Franske besluttede at drage sig tilbage over Rhinen. Som Seierherre udførte Bernadotte dette Tilbagetog. — Han slog Fienden ved Ehrenbreitstein og afskar ham Samfundet med denne Fæstning. Da Armeen nu skulde gaae over Rhinen, bleve Broerne ødelagte og Alt stod i Lue. Men med koldt Blod lod Bernadotte sin Division gjøre Contramarsch, tog med Stormmarsch sin Stilling tilbage, fordrev med fældet Bajonet Fienden, og oppebiede Broernes Istandsættelse. — Bernadottes Division i Centrum af Armeen paa Hundsrücken forjog Fienden fra Kreutznak, og kastede ham i alle hans Stillinger overende. Fremad udgjorde den Avantgarden, tilbage Arrieregarden. Altid saaes Bernadotte fremst, hvor Faren var størst.

Erkehertug Carl, som i Clairfaits Sted havde modtaget Overbefalingen over den forenede østerrigske og Rigs-Armee, opsagde den 20de Mai 1796 den med den franske Hær ved Rhinen den

30te December Aaret forhen sluttede Vaabenstilstand, og Bernadotte blev angrebet i sin Stilling paa Hundsrücken. Men Han tvang Fienden til at gaae over Nahe og at kaste sig ind i Mainz. Da Han var bleven kaldet til den høire Bred af Rhin, formaaede Han sin Division til at gjøre forundringsværdige Marscher. Han gjennemgik selv Gelederne; ved Synet af Ham glemte Soldaten hver Mosommelighed. Fremkommen til Lahn gjorde Han Anfald, og efter et stort Nederlag forlod Fienden Valpladsen. Men venstre Flois Vanheld ved Wetzlar og Uckerach imod Erkehertugen bestemte Armeen til atter at gaae tilbage over Rhinen, for, som det hedde, at drage Erkehertugens Hær bort fra General Wurmsers, som Moreau ved Overrhin havde drevet hen paa nysnævnte Flods høire Bred. — Paa sit Tilbagetog nedsablede det tredie Regiment ridende Jægere, anført af Bernadotte i egen Person, til sidste Mand et østerrigsk Husar-Regiment. Og da Hæren gik over Rhinen, holdtes ved Bernadottes snilde og dristige Manøvrer Fienden i Afstand. Overgangen fuldførtes i bedste Orden.

Det var den store Plan for dette Feldttog, at det fælles Maal for de tre franske Armeer: den italienske under Bonaparte, Rhin- og

Mosel-Armeen under Moreau og Sambre- og Maas-Armeen under Jourdan skulde være den østerrigske Keiserstad, hvortil de ad forskjellige Veie skulde naae, og Bonaparte var allerede paa sin seirfulde Fart trængt dybt ind i Italien, hvorhen Wurmser blev beordret for at møde Ham. Derpaa brød ogsaa Moreau ind i Schwaben, og Erkehertug Carl ilede imod Ham. Nu skulde de Tropper, over hvilke Bernadotte havde Befaling, atter rykke frem paa Rhinens høire Bredde. Han fik sex smaae Baade, af hvilke tre vare ubrugbare. Med disse uskikkede Midler skulde Han føre en Division af 10000 Mand over Floden, men Hans Mod og Klogskab raadede Bod paa alle Mangler. Han gik først over med 100 Mand og indtog en Redute; endnu en Transport kom frem; med disse 200 Mand angreb Han en Colonne af 4000, slog den og tog Mange til Fange.

Montabauer, Limburg, Wiesbaden, Königstein, Aschaffenburg, Burg Uerech, Höchstedt vare Nogle af Skuepladsene for hans Bedrifter. Foruden mange andre Fordele Han vandt over General Kray, fratog Han denne og Hans Magasiner ved Main. Anførende Hærens Fortropper trængte Han igjennem Franken over Rednitz ind

i Overpfalts, hvor Han indtog Altdorf og Neumark. Med hans Navn, kjendt fra hine Kampe ved Lahn og Rhin, vandrede Skræk. Men idet Han var nær ved at forene sig med den til Floden Lech frembrudte Rhin- og Mosel-Armee, gik Erkehertug Carl pludselig ved Ingolstadt over paa Donaus høie Bred for at understøtte den flygtende Grev Wartensleben. Med kun 6000 Mand opholdt da Bernadotte i tre Dage, den 20de, 21de og 22de August, 25000 udvalgte Krigere, Kjernen af den fiendtlige Hær, under Befaling af hiin Første, med hvem, lige stærk i Troppetal at kunne maale sig, allerede vilde have været ærefuldt. Slaget ved Teiningen vil stedse blive udmærket i Aarbøgerne. "Større end Bernadotte viste sig i denne uforglemmelige Kamp er det ei Mennesket givet at være. For at kunne fatte Fortræffeligheden af Hans Dispositioner og Dristigheden af Hans Angreb maatte man med egne Øine have seet dem." *) Teiningen toges, tabtes og toges sex Gange. Paa tredie Døgn, Klokken Ti om Aftenen, trak Han sig to franske Miil tilbage. Den følgende Dag leverede Han Slag, og, efter den haardnakkeste Modstand imod

*) Le Guide d' un jeune Militaire.

Overmagten, tvungen til Tilbagetog, udførte Han dette med Nøiagtigheden af en Exercits. At Han maatte trække sig tilbage, kan intet Brud gjøre paa Hans Hæder som Krigs- og Hærfører. Hannibal og Scipio, Wallenstein og Gustaf Adolph, Daun og Frederik den Store, den Besejrede og Seierherren nævnes med lige Agtelse; thi det er ikke efter Udfaldet Feldtherren bør dømmes, og neppe findes Nogen, som Seiren aldrig sveg; Conde, Turenne, Marlborough, Prinds Eugen, Greven af Sachsen og mangfoldige Andre have gjort deres Navne udødelige og vundet et Rygte, hvis Retfærd hverken Samtid eller Efterverden have kunnet kalde i Tvivl." *)

Bernadotte befrygtede, at Nürnbergs Besætning kunde vorde et Offer for Fienden. I Spidsen af det syvende Dragonregiment ilede Han did for at dække dens Tilbagetog. Adskillige Gange gjorde Han Angreb med fuldkommen Held, og satte sig i Besiddelse af en fordeelagtig Stilling ved Forchain, hvorfra Han udførte sit Diemed. Men imidlertid var og Jourdan bleven slagen ved Amberg.

*) Underrättelse om Fursten af Pontecorvo.

Den hele Hær maatte nu, da Hotze truede med at falde den i Ryggen og Wartensleben den i Fronten, trække sig tilbage igjennem Bamberg ad Würtzburg, hvorunder Bernadotte med Konst og Klogskab førte Arrieregarden. At de franske Soldater paa deres Tilbagetog, ikke mindre end da de seirende rykkede frem, ved Voldsomheder gjorde sig forhadte af Indvaanerne, hvilke derfor nu, da Lykken havde vendt sig, afskar dem al Tilførsel og selv grebe til Vaaben imod dem, hvorover de igjen hævnede sig ved hele Landsbyers Afbrændelse; for dette Alt kunde Bernadotte saameget mindre dele Bebreidelsen, som Han, langtfra at billige de Franskes Udsvævelser, ivrig stræbte at bringe den nødvendige Krigstugt tilbage, en Bestræbelse, som imidlertid af Mangel paa de øvrige Befalendes Medvirkning ikke havde den ønskede Følge.

At Krigslykkens Ustadighed ingen Indflydelse burde have paa Dommen over Kjækhed og Talent og Fortjeneste, viste Napoleon Bonaparte, da Han den 20de Februar 1797 af Directoriet, for ved en kraftfuld Bevægelse imod Østerrigs Hovedstad at ende sit seirrige Feldttog, forlangte en Forstærkning under Anførsel af Bernadotte. Ifølge deraf beordredes Berna-

botte med omtrent 30000 Mand i den haardeste Aarstid at gaae over Alperne til den italienske Hær. — Som Beviis paa den Hengivenhed, der ydedes Ham af Tropperne, maae anføres, at da under deres Marsch igjennem Frankrig enkelte Soldater paa een eller flere Dage permitteredes at besøge sine Familier, de aldrig feilede at indtræffe paa den for Tilbagekomsten bestemte Tid og Sted, ihvorvel Officererne frygtede det, og derfor fraraadede disse Permitteringer. Den strængeste Disciplin udmærkede dette Tog, og overtraf Alt hvad man netop paa denne Tid kunde vente sig af de saa fyrige og enthusiastiske Republikanere. — Med utrolig Hurtighed iværksatte Han denne Overgang, og neppe var Han kommen til sin Bestemmelse, førend Han opfyldte hiin Feldtherres saa hædrende Tilbud. Da Hæren den 16de Marts 1797 tilkæmpede sig Overgangen over den rivende Tagliamento og slog Erkehertug Carl tilbage, udgjorde Bernadottes Corps høire Fløi. Han rykkede frem til Palmanuova, indtog det, Lamina, Caporetto, o. s. v.; allerede den 19de samme Maaned var Han Mester af Gradisca, og den østerrigske Besætning, der havde overgivet sig, hvorved tillige 40 Kanoner faldt i de Franskes Hænder. Er-

kjendtligt imod Heltens Fortjeneste ogsaa ved denne Leilighed skrev Directoriet Ham saaledes til:

"Borgergeneral! De tappre Divisioner fra Rhin have ved Seire udmærket deres Forening med den italienske Armee, og deres Høvdinger have viist sig værdige til med de paa Bredderne af denne Flod samlede Laurbær at forbinde dem, deres Vaabenbrødre havde høstet ved Etsch. De, Borgergeneral! har i Særdeleshed allerede viist Dem bekjendt med denne nye Krigsskueplads, og de Bevægelser, den fordrer. Prinds Carl har ved Gradisca maattet kjende Ham igien, for hvis Dueligbed og Dristighed han i Tydskland ofte havde frygtet."

Han rykkede videre ind i Krain og erobrede den 23de Marts denne Provindses Hovedstad Laybach. Under dette hele vedligeholdt og forøgede Bernadotte med sin Division den allerede i Tydskland vundne Krigsære; Han og den nævntes i de officielle Indberetninger tillige som Mønstere paa Krigstugt. Selv udsatte Han sig, liig Soldaten, for de meest truende Farer. General Murat, nu Konge af Neapel, havde dengang Befalingen over Avantgarden af Bernadottes Division; og ved denne Leilighed var det at disse

tvende store Feldtherrer lærte personlig at kjende og nøiere at sætte Priis paa Hinanden.

Paaskjønnende Bernadottes udmærkede Fortjenester ogsaa af den italienske Hær, valgte Bonaparte Ham, efter Vaabenstilstanden, kort før hiin navnkundige 18 Fructidor, til at overlevere Directoriet de i Slaget ved Rivoli erobrede Seirstegn, og skrev i denne Anledning saaledes til Samme:

"Jeg sender Dem ved General Bernadotte adskillige ved Rivoli tagne Faner. Denne fortræffelige Officeer, der ved Rhinens Bred har lagt Grunden til sin Berømmelse, er nu En af de Generaler, der væsentligst bidroge til den italienske Armees Hæder. Han byder over de tre Divisioner, der staae ved Tydsklands Grændser. Jeg beder Dem saasnart som muligt sende Ham tilbage til Hæren. Jeg bør ikke lade denne Leilighed unyttet uden at yde Hans brave Division og de Tropper, der i Fjor kom fra Rhinen og Sambre og Maas til den italienske Armee, den fortjente Roes. Ved alle Leiligheder have de følget hvad der var dem i Veien; ved Overgangen over Tagliamento som ved Gradisca, have de viist hiin brændende Nidkjerhed for National-Æren, der udmærker Republikens Hære. De see

i General Bernadotte En af dens fasteste Venner; saavel Grundsætninger som Character sætte Ham udaf Stand til at capitulere, være sig med Frihedens Fiender eller med Æren."

I Paris fandt Bernadotte en Modtagelse, der var Ham og Hans Ærende værdig. Krigsministeren forestillede Ham i et høitideligt Møde for Directoriet, hvilket Bernadotte ved denne Leilighed opfordrede til Factionernes Undertrykkelse, "til at fuldende det store Verk, Fædrelandet fordrede." "Dette ønsker, sagde Han, intet Blod mere at see rinde. Men gjøre vore Fiender, blev Han ved, i Tillid til deres Forbindelser med Frihedens Forrædere, gjøre de overdrevne Fordringer, saa vil vi igjen gribe Vaabnene, og med Hærenes truende Omgivelser ile til Kamp; men vi vil ile did, forsikrede om vor Sags Retfærd, med Seirens Forhud foran os."

Allerede forud havde Han i Venedig ladet anholde en vis d'Entraigues, iblandt hvis Papirer man fandt adskillige, som tjente til at retfærdiggjøre de Skridt, Majoriteten den 18 Fructidor, 4de September 1797, tog imod Endeel af Directoriets saavelsom begge Raaders Medlemmer; ogsaa undertegnede Bernadotte paa sin Divisions Vegne en Adresse imod dette mistænkte Partie.

Men imedens Hærene lode Vaabnene hvile, udbrøde borgerlige Uroligheder i det sydlige Frankrige. Til disses Dæmpelse udnævnte Directoriet Bernadotte, under Hans Ophold i Paris i nysnævnte Maaned, til Commandant i Marseille; men Han frabad sig denne Post; og foretrak at vende tilbage til de Legioner, med hvilke Han allerede havde delt Farer og Ære.

Imidlertid sluttedes, den 17de October 1797, Freden i Campo Formio, og nu kaldtes Bernadotte ind paa en anden Bane. Den 18de Januar i det følgende Aar blev Han udnævnt til den franske Republiks Ambassadør i Wien, hvor Han den 8de Februar ankom. Men neppe havde Han, som Gesandt ved et af de største Hoffer, under det forviklede Forhold, som da havde Sted imellem begge Regjeringer, begyndt at vise sig en ligefaa udmærket Statsmand som Krigér, før der indtraf en Tildragelse, der vel gav en ny Prøve paa Hans fra Valpladsene kjendte Kraft og Bestemthed, men som uventet formørkede de opklarede Udsigter for begge Staters gjensidige Forhold. — Adskillige af de andre fremmede Gesandter, især den engelske, betragtede med misundelig Harme den udmærkede Modtagelse, Bernadotte hos Keiseren nød. Ved særegen Varsomhed hav-

de Han imidlertid vidst at undvige hver Leilighed til Fornærmelse, da Han endog ikke havde tilladt sit Følge udenfor hans Pallads at bære den trefarvede Cocarde. Men den 13de April havde Indvaanerne i Wien anstillet en Fest til de Borgeres Ære, som havde væbnet sig til Strid imod de Franske, der Aaret forhen havde truet Staden. Bernadotte, der fandt denne Fest saa høist upassende med Hensyn paa daværende Forhold, gav samme Aften ligeledes en Fest hos sig, ved hvilken han lod den trefarvede Fane plante paa sin Balkon, da Palladsets bestilte Vaaben ei var blevet færdigt. Dette brugtes til Paaskud for et skrækkeligt Oplob. En talrig Pøbel strømmede til og raabte: Keiseren leve! Ned med den trefarvede Fane! Derpaa fulgte Haanskrig imod det franske Folk, saa Trudsler, endelig Voldsomheder. I et Øieblik sønderslog en Steenregn Palladsets Vinduer. Tummelen drog den væbnede Magt til, hvilken imidlertid spillede en rolig Tilskuers Rolle. Nu trængte den rasende Pøbel frem, stødte Dørene ind, og truede de derindenfor værende Franske. Disse forsvarede sig kjækt, og løsnede nogle Pistoler imod de Første, der vilde trænge ind, hvorved de Øvrige holdtes tilbage. Da styrtede man løs paa Vognene og hvad

ellers var i Gaarden. Alt blev ødelagt, Fanen nedreven, Ingen var sikker, og først efter fem Timers rædsomme Ustyr kom et Cavallerie-Corps, der adspredte Voldsmændene. Bernadotte skrev til Thugut og krævede Fyldelstgjørelse, navnlig Politimesterens og Guvernørens Afstraffelse, samt i manglende Fald Reisepas for sig og Følge. Man lovede Alt, holdt Intet. Ambassadøren fordrede da, uagtet Keiserens venskabelige Anmodning om at blive, sit Pas, og reiste den tredie Dag derefter, til hvilken Han dog, for Keiserens Bønners Skyld, opsatte Afreisen, med en Eskorte, til Rastadt, hvor Congressen dengang var, for der at oppebie Directoriets nærmere Forholdsordre. *) I Bernadottes Indberetning om den Hans Gesandtskabsværdighed tilføiede Krænkelse talede Han med megen Agtelse om Keiseren, men tillagde derimod Thugut, som vunden af England, Deel deri. — Efter

*) Først i Mai sendtes fra Wien til adskillige Gesandtskaber i Rastadt en af Greve von Kobielsky, ved det østerrigske Departement for de udenlandske Sager, forfattet: Getreue Darstellung des Auflaufs, welchen die französische Botschaft durch Aushang einer dreyfarbigen Fahne den 13 April 1798 in Wien veranlasset hat, von einem Augenzeugen. 30 S. Kl. 8.

Hans Afreise fra Wien sammenkaldte Keiseren et overordentligt Statsraad, hvortil alle fremmede Gesandter ogsaa vare indbudne. Man forelagde i Samme den af Bernadotte selv undertegnede Protocol om hiin stormfulde Dags Begivenheder, saavelsom alle til den østerrigske Regjerings Retfærdiggjørelse tjenende Documenter. Tillige protocolleredes en Erklæring af de fremmede Gesandter i Gunst af Keiseren og hans Raad. Et Snarbud fra det wienske Hof kom imidlertid næsten ligesaa hurtig til Paris som den franske Gesandtskabssecreteer, og tilstillede Directoriet, med Forsikring om Keiserens Mishag over den begangne Forgribelse, Løfte om Erstatning derfor.

Bernadotte kom selv til Paris, den 19de Mai, og Directoriet tilbød Ham strax Befalingen over den attende Militær-Division; men Han frabad sig det for, som Han sagde, "at nyde et simpelt og stille Livs Sødheder". Nogen Tid efter afslog Han ligeledes Udnævnelsen til at være Ambassadør i Haag. Han svarede ved denne Leilighed Directoriet, hvilket syntes Ham at have alt for lunkent behandlet den wienske Sag, paa følgende Maade:

"Ministeren for de udenlandske Anliggender underretter mig om, at De have udnævnt mig til befuldmægtiget Gesandt ved den bataviske Republik. Den Behagelighed, saa ærefuld en Ansættelse yder, og den uskatteerlige Fordeel, ihvorvel skilt fra sit Fædreland, at leve iblandt Mennesker, der vide at bære Agtelse for Rettigheden til offentlig Sikkerhed, vilde være Bevæggrunde, der kunde bestemme mig til at antage Udnævnelsen. Men De have allerede længe kjendt mine Ønsker saavelsom min ringe Tilbøielighed til den diplomatiske Bane; jeg har havt den Ære herom, endnu før den i Wien indtrufne Begivenhed, at yttre mig i en Depesche til Dem. De veed selv, at Ambassaden ved det wienske Hof ingenlunde smigrede mig, og at jeg, ved at adlyde, kun vilde give Directorium et nyt Beviis paa min Hengivenhed imod Republiken. Boede jeg iblandt Johan de Witts og Tromps Efterkommere, saa skulde den bataviske Republik i mig finde en oprigtig og varm Ven af dens Hæder og Held. Deres Menneskekundskab vil vist hos min Efterfølger finde samme Nidkjerhed, samme Hensigters Renhed, og samme Beredvillighed til at opfylde Deres velgjørende Diemed."

Under sit Ophold i Wien anvendte Bernadotte sin Indflydelse paa at give adskillige i Østerriges Fængsler sukkende Franskmænd Frihed og Fædreland igjen. — Iblandt disse Ulykkelige var Colombot, forhen Lærer hos Fyrsten Colloredo, og fra Revolutionens Begyndelse af fængslet i Wien. Bernadotte tog sig stærkt af ham, og drev paa hans Frigivelse. Efter mange Vanskeligheder var det wienske Cabinet og nær ved at give efter, da hiint Oplob anledigede hans Afreise, førend den østerrigske Ministers Løfte var blevet opfyldt. Men ved at frasige sig Titelen af Ambassadør, opgav Bernadotte ikke den af Menneskeven. Han skrev til den spanske Gesandt, gav ham alle til Sagen hørende Oplysninger, og bad ham indstændig at udvirke den Fængsledes Frihed. Spanieren viste sig denne Tillid værdig, og snart kunde Colombot, der i sit Fangehul ser hele Aar havde savnet Solens Lys, frigiven takke sin ædle Velgjører.

Imidlertid havde Bernadotte i August 1798 ægtet en ung Skjønhed, hvis indvortes Fortrin ikke vege for de udvortes, Bernhardine Eugenie Clary, Datter af en i Marseille bosat rig Banquier, født i Avignon og Søster til den forhenværende Konge af Spanien Joseph

Napoleons Gemalinde. Frugten af dette Ægteskab er en Søn, Joseph Frans Oscar, født den 4de Juli 1799, som lover at træde i sin store Faders Fodspor.

Men snart maatte Bernadotte ombytte Huuslivets Glæder med Krigens Farer. Underhandlingerne i Rastadt droge sig i Længden, nye Alliancetractater sluttedes imellem Storbrittanien, Rusland, Østerrige og Porten, og russiske Hjelpetropper rykkede ind i Gallicien. For at tvinge det tydske Rige til at modsætte sig disses Indmarsch, samt for at fremskynde hine Underhandlingers Slutning, trængte de Franske den 1ste Marts 1799, 42000 Mand stærke, over Rhin, hvorpaa Bernadotte ufortsvet, da Commandanten af Philipsburg havde nægtet den forlangte Overgivelse, beordrede denne Fæstnings Bombardering. Manheim derimod gik, den følgende Dag, ved Capitulation over. Efter her at have ladet Fæstningsverkerne istandsætte, rykkede Bernadotte imod Heidelberg, som ligeledes maatte give sig. Imidlertid havde Han, den 3die Marts, erholdt Commandoen over den 12000 Mand stærke saakaldte Observationsarmee, der udgjorde den venstre Fløi af den Hær, som, med Jourdan til Overfeldtherre, skulde virke imod Erkehertug Carl.

— Didtil syntes Krigen stilet kun imod Riget, men imidlertid havde Erkehertugen, forladende Lechflodens Bredde for at nærme sig Illeren, ladet det franske Gesandtskab ved Rigsdagen i Regensburg med Militærvagt føre til Forposterne. Bernadotte brugte Represalier og fordrede af Magistraten i Frankfurt am Main, at den østerrigske og den russiske Gesandt inden fire og tyve Timer skulde forlade Staden, hvilket og blev efterlevet. Men da Jourdan, den 20de Marts, havde opsagt Erkehertugen Vaabenstilstanden fordi den af Keiseren forlangte Erklæring i Henseende til Russernes Marsch udeblev, og han efter faa Dages Løb adskillige Gange var bleven slagen, maatte han drage sig tilbage og sætte en Deel af Hæren over Rhinen. Bernadotte blev ifølge deraf nødsaget til at ophæve Beleiringen af Philipsburg, og nedlagde tillige Commandoen, samt begav sig derefter til Paris.

Imidlertid oplostes Congressen i Rastadt; Kampens Lue tændtes igjen fra alle Kanter; Russerne bemestrede sig Italien; Krigslykken havde tilligemed Krigstugten forladt de Franske, hvilke og vindesyge Leverandører trykkede; Finantserne vare ødelagte; en overordentlig Udvikling af Kræfter og Hjelpemidler var nødvendig for

Republiken, og Bestyrelsen af Krigsvæsenet i Særdeleshed behøvede en Mand, der besad den Indsigt og Kraft og Virksomhed, som fordredes for at tilintetgjøre de herskende Uordener. — Efter Revolutionen af 30 Prairial, 18de Juni, hvorved Directoriet for største Deel erholdt nye Medlemmer, blev derfor Bernadotte, den 2den Juli, Krigsminister. Og dette Valg vækkede Enthusiasmen hos Tropperne i Feldten i samme Grad som hos Borgerne hjemme.*) Ogsaa viiste Han sig snart værdig de Forventninger, man havde til Ham. Hans første Syssel var at skrive til Hærførerne, anbefalende dem Nidkjerhed og Eenhed i deres Foretagender. Moreau, der nu havde Commando i Italien, paalagde han at kalde de Officerer for en Krigsret, der sammesteds havde overgivet faste Pladse. I Spidsen for Hjelpebataillonerne stillede han prøvede Befalingsmænd, der opholdt sig i Paris. De allerede af det lovgivende Corps til Hærenes Forstærk-

*) Dette bekræftes iblandt Andet af et Vidnebyrd, Generalmajor G. M. af Tibell i hans Stemmetale paa Rigsdagen i Orebroe den 22de August 1810. Hr. af Tibell har selv tjent i den franske Hær, og med Udmærkelse deeltaget i adskillige Feldttog.

ning opbudne samtlige Classer af Conskriberede opflammede Han til Iver, og opfordrede Krigerne ved den italienske Hær til at hævne deres den 15de August i Slaget ved Novi faldne brave Anfører Jouberts Død. Republikens Krigsmagt sattes i Hans Ministerium til 540,000 Mand, og alle Forholdsregler toges til at forbedre Soldaternes Kaar, at indføre fornøden Orden, at straffe Blodsuere, at kalde Held og Seier tilbage i de franske Rækker.

Men var Directoriets Personale for det Meste blevet forandret, det var derfor ikke blevet bedre. Neppe havde Bernadotte begyndt at see Frugterne af sit Arbeide at modnes, førend Directoriet, efterat Han neppe i tre Maaneder havde forestaaet Departementet, tilkjendegav ham at Millet-Mureau, som Han havde afløst, nu igjen skulde afløse Ham, og som Grund hertil anførte det Ønske, han selv, hed det, ofte havde yttret, at træde tilbage i sin forrige Virksomhed ved Hærene. Men denne Adfærd, at overdrage Ham Styrelsen, da Alt var i Uorden, og igjen at fratage Ham den, da Han havde ordnet Tingene, kunde ikke andet end vække Hans Uvillie.

Og nu traadte Helten igjen tilbage fra offentlige Forretninger. Men Øxen laae allerede ved Roden af Træet. Directoriets Dage vare talte.

Napoleon Bonaparte traadte til Statsroret. Ihvorvel Bernadotte, som allerede da forudsaae hvad hans ubændige Ærelyst engang vilde blive for Europa og Frankrige, høit nægtede sin Medvirkning til hans Ophøielse til Første Consul, var Han dog for meget Ven af sit Fødeland, og for oplyst, for ikke at indsee dets Tarv af en kraftfuldere Bestyrelse. Han gav da Napoleon sit Hædersord, ved denne Leilighed at forholde sig ganske passiv. Dette, i Forening med Hans udmærkede Fortjenester som Krigér og Statsmand, der i høi Grad havde tilvundet Ham den franske Nations Hengivenhed, gjorde, at, da ifølge den nye Constitution, et Statsraad oprettedes, hvilket under Consulernes Ledning skulde udkaste og ordne Lovforslag, tildeledes Ham den 24de December 1799 Plads i dets Section for Krigsvæsenet. Ikke længe derefter betroedes Ham, den 18de April, i Brunes Sted, Befalingen over Vestarmeen. Paa denne Post vedligeholdt Han ved Klogskab og Kraftfylde den i Vendee tilbagevundne Borgerfred.

Da nogle Chouanshøvdinge igjen begyndte at reise sig, og at opbyde deres gamle Tilhængere, forebyggede han Uroligheders nye Udbrud ved at føre Blidheds og Menneskeligheds Sprog saavel til dem som til Egnens Præster. Og neppe vare Englænderne ikke længe derefter, 12000 Mand stærke, landede paa Halvøen Oviberon, førend Bernadotte ilede imod dem, i 26 Timer lagde 26 franske Miil tilbage, og med 4000 Mand tvang den fiendtlige tregange saa talrige Hær til i Hast at gaae ombord igjen. Efterat Han saaledes havde sikret Fædrelandets vestlige Kyst, aftraadte Han, i Aaret 1801, Commandoen til General Laborde, for at kunne opreise sin ved de mange Anspændelser nedbrudte Helbred.

Da Æreslegionen, den 19de Mai 1802, var bleven stiftet, beskikkedes Bernadotte til Chef for den Kohorte, der har sin Residents i Aix. Ligesaaledes var Han, da Han formedelst indtrufne Omstændigheder ikke afgik til den Ham i Aaret 1803 overdragne Ambassadørpost ved de forenede Stater i Nordamerica, En af de fjorten det franske Riges Marskalker, Napoleon efter Keiserdømmets Oprettelse ved Decretet af 19de Mai 1804 udnævnte. Men til disse og de flere Ud-

mærkelser af Regjeringen kom og Tillidsprøver af Folket. I Marts 1805 blev Han saaledes af Vaucluse-Departementet valgt til Ordførende i Valgforsamlingen, og faa Dage derefter af Overpyrenæernes Departement til Senatscandidat, begge Dele Fraværende; *) Han var dengang i Hannover.

Dette var, efter Englands nye Krigserklæring til Frankrige, i Juli 1803 blevet besat af franske Tropper under General Mortier, og da Denne var bleven kaldet tilbage til en anden Bestemmelse, hvorpaa Desfolles foreløbig havde ført Commandoen over Hannovers-Armeen, overdroges den til Bernadotte, som ankom did den 19de Juni 1804. Ikke blot i militær Henseende bestyrede Han nu med Indsigt hiin "store militæriske Punct," men ogsaa i Civilforvaltningen, hvis øverste Leed ligeledes var i Hans Haand, viiste Han paa en udmærket Maade sine omfattende Evner. I Alt hvad der beroede paa Ham selv handlede Han med en Menneskelighed og Retfærdighed, der vandt Ham Indvaanernes Hjerter. Tildeels Hans strenge Krigstugt skyldtes

*) Biographie Moderne.

det, at Hannoveranerne havde i det Hele Aarsag til at være tilfreds med de franske Krigeres Forhold, hvilke, henimod 30000 i Antal, dette ulykkelige Land da maatte føde, klæde og lønne. Og deres saare fordeelagtige Dom er af saa meget des større Vægt, som de kunde anstille Sammenligning med de Preussere, der kun tre Aar forud, 1801, havde været indqvarterede i Landet. Han indskrænkede Generalernes Bekostelighed, lod dem spise fra det kongelige Kjøkken, gav Officererne Penge istedenfor den Kost, de hidtil in natura havde modtaget af deres Værter, understøttede de Trængende, og udvirkede endelig at der ved den almene Brødmangel i Aaret 1805 kom Korn fra Frankrige, saa at det ikke synderlig frugtbare Kurfyrstendømme blev reddet fra Hungersnød. Göttingen, Videnskabernes Sæde, beholdt ved Hans Forsorg Fritagelse for Indqvartering. Ogsaa marscherede virkelig nogle Regimenter tilbage til Frankrige, saa at der i Sommeren 1805 kun var 21,500 Franske i Hannover. *)

*) Das Kurfürstenthum Hannover unter den Franzosen in den Jahren 1803, 1804, 1805, von einem Augenzeugen (Advocat Schelver.) S. 58 ff.

Men da Østerrigernes og Russernes krigerske Bevægelser i 1805 kaldte Napoleon fra Boulogne, fik Bernadotte den 28de August en Courier derfra med Befaling indtil videre Ordre at concentrere den største Deel af Armeen i det Hannoverske og især ved den sydlige Grændse af Landet. Denne Befaling blev med særdeles Hurtighed fuldført. Henimod 16000 Mand forsamlede sig i det Gøttingske, og Omstændighederne gjorde nu en Forandring af hiin Fritagelse nødvendig. Den 5te September rykkede det 9de franske Infanterie-Regiment, over 2000 Mand stærkt, ind i Gøttingen, og Troppernes Mængde gjorde det umuligt at skaane i det mindste Professorernes Vaaninger for Indqvartering, hvilket i Begyndelsen havde været Hensigten. Den 7de September om Aftenen Kl. 8 indtraf Rigsmarskalken selv til Göttingen, for den følgende Dag at mønstre Tropperne. Strax efter Hans Ankomst fremstillede en Deputation af Professorer sig for Ham. Han modtog dem paa det Huldrigeste, og gav dem Forsikring, at baade Indfødte og alle Udlændinger, saalænge Militærbesætttelsen varede, paa det Tryggeste kunde vedblive deres Studeringer. Ved de Franskes Afmarsch fra deres Standqvarterer gaves der mange

rørende Optrin; saa godt havde de der opført dem. *)

Kun omtrent 3000 Mand lod Bernadotte tilbage i Hannover, under General Barbou. Med den hele øvrige Styrke brød Han selv op, og gik, efter nogle Underhandlinger i Cassel, den 17de September og følgende Dage igjennem det Hessiske, som om Mainz havde været Hans Bestemmelse, hvorved er mærkeligt, at, da den med Rette saakaldede store Armee efter en Dagsordre fra Hovedqvarteret i Boulogne af 30te September var deelt i 7 Corpser, af hvilke Bernadottes var det første, vare allerede den 1ste September Forenings-Dag og Sted bestemte for alle disse Corpser, med Undtagelse af det første og det syvende, hvilket endnu ikke var til **). Men ved Bergen, i Nærheden af Frankfurt am Mayn, vendte Han sin Marsch langs med denne Flod ad Würtzburg. Her traf Han, den 27de September samme Aar, General Marmonts Corps fra Holland, og snart derpaa, den 2den October, forenede sig med dem Bayrerne under Duroi og

*) Politisches Journal 1805, S. 879-885.

**) Europäische Annalen 1806, 9 Stück, S. 269-274.

Wrede, saa at der i Egnen af Würtzburg stöd en Hær paa 60,000 Mand.

Napoleons Plan var at gaae nordlig om Østerrigerne, og fra Lech af komme dem i Ryggen *). I det Øiemed var Befaling given til alle Colonner at støde sammen i Egnen af Nördlingen, nordøst for Ulm. Og for at den hele franske Magt her kunde concentrere sig, strax i Stand til at udføre et afgjørende Slag, maatte Bernadotte, Marmont og Bayrerne paa den korteste Vei trænge frem til hiin Samlingspunct. Men denne Vei førte adskillige Dagsmarscher igjennem preussisk Gebeet, og Preussens Regjering havde just ladet udgaae en Kundgjørelse om Neutralitet. Men "for at vinde Alt, maa man vove Alt" — pour gagner tout, il faut hazarder tout — skal Napoleon have skrevet til Bernadotte, og anbefalet Ham uden alle Hensyn at trænge frem lige igjennem det Anspachske hen imod Donau. Bernadotte rykkede derfor, den 3die October, fra det Würtzburgske over Sicherts-haufen ind paa preussisk Grund, og satte, alle Protestationer uagtet, sin Marsch fort over

*) Bredows Chronik des 19 Jahrhunderts, 2 B. S. 988.

Uffenheim, Anspach, Gunzenhausen og Weissenburg, hvor Han ankom den 6te October, imedens Marmont og Bayrerne rykkede frem ad andre Veie. Efter preussiske Beretninger droge i saa kort et Tidsløb henimod 100,000 fremmede Krigere igjennem det Anspachske. At Bernadotte satte Livsstraf for hver Voldsomhed, og paa det Strængeste forbød uden Betaling at forlange Noget, bør til Hans Ære ikke glemmes, om end Hans menneskekjerlige Ønsker ei nokſom opfyldtes.

Ved hiin dristige Marsch var det Diemed opnaaet, med en afgjørende Overmagt at falde de ved Iller rolig staaende Østerrigere i Ryggen, og disse kjendte endnu den 6te October ikke Tingenes sande Stilling, hvorimod de ventede Angrebet fra Vesten. Men og ved sin Deeltagelse i de paafulgte Kampe, saavelsom sine yderligere Bevægelser, bidrog Bernadotte betydeligt til hiin magelose Begivenhed, da den østerrigske General Mack, indsluttet i Ulm, den 17de October, undertegnede en Capitulation, hvorved hans hele Hær, 23,800 Mand, 40 Faner og 60 Kanoner, med al Munition, overgaves til de Franske. Imidlertid stode Bernadotte og Bayrerne den 9de October ved Ingolstadt; og da de saaledes let kunde falde General Kienmayer, der med i dst

mindste 20,000 Mand havde draget sig til Aicha, i Ryggen, ilede denne ad München. Bernadotte og Bayrerne forfulgte ham, hvorpaa han, efter nogle for ham ufordeelagtige Fegtninger, den 11te oftnævnte Maaned flygtede igjennem hiin Hovedstad tilbage over Iseren, hvorimod de franske og bayerske Fortropper den følgende Dag rykkede ind i det bayriske Kongesæde. Østerrigerne fortsatte med et nyt Tab af 1400 Mand, 19 Kanoner og en Mængde Vaaben, samt Trods, paa det hurtigste deres Tilbagetog over Inn, paa hvis anden Side de nu ved Braunau forenede sig med Russerne under Kutusow. Men uagtet denne forenede Styrke udgjorde i det mindste 60,000 Mand, drog den sig dog, for at erholde ny Forstærkning, tilbage fra Inn, da Bernadotte og den bayriske General Wrede nærmede sig denne Flod, samt den 27de og 28de October, Hiin ved Wasserburg, Denne ved Rosenheim, gik over den. Allerede den 30te besatte Bernadotte Saltzburg, og rettede derfra, den 4de November, Marschen ad Klagenfurth, Hovedstaden i Kärnthen, for at indslutte den østerrigske Hær i Italien, ligesom var skeet ved Ulm. Men imidlertid havde Napoleon selv nærmet sig Wien, og Bernadotte gjorde nu med sit

Corps en Vending opad imod Donau, hvilken Flod Han, efter de Franskes Indtog i Wien den 15de November, ved Stein gik over, hvorpaa Han den 18de rykkede ind i Iglau. Den 1ste December stødte Han til Storarmeen, hvilken dengang havde Stilling sydlig for Fæstningen Brünn, og allerede Dagen efter maatte Hans Tropper, til Deeltagelse i hiin mærkværdige Kamp ved Austerlitz, rykke med ind i Linien. De kom til at udgjøre Centrum, imedens Soult, siden Hertug af Dalmatien, commanderede høire Fløi, Lannes venstre, Murat Cavalleriet. Efterat ved en Manøvre af høire Fløi Russernes venstre var bleven omringet, gik paa eengang den øvrige hele Hær, under Bernadotte, Lannes og Murat, frem; og uagtet Russerne ogsaa ved denne Leilighed sandede Frederik den Andens Ord, at de staae som Mure, hvorhos adskillige Afdelinger af dem med sand Kjækhed og i bedste Orden grebe an, var dog efter en kort Fegtning den langt talrigere russisk-østerrigske Armees Centrum gjennembrudt, og maatte, al Forstærkning uagtet, vige. Og snart var Seieren afgjort til Fordeel for de Franske, efter hvis Beretninger de selv paa denne blodige Dag talte kun 3,900 Døde og Saarede, Fienden derimod havde

mistet 18,600 Døde, 20,000 som Fanger, 40 Faner og 150 Kanoner. Efter dette ifølge Napoleons Plan, i tre Keiseres Nærværelse, udførte Slag, Keiserslaget kaldet, hvor næsten 200,000 Mand og 200 Kanoner sloges, aftalede Frankriges og Østerriges Keisere, den 4de December, en Vaabenstilstand.

Men Erkehertug Ferdinand havde efter sit Tilbagetog fra Ulm igjen i Bøhmen samlet et Corps af idetmindste 20,000 Mand, nyttet Bernadottes Bortgang fra Iglau, og ikke alene, den 5te December, fordrevet Bayrerne under General Wrede fra deres Stillinger i Nærheden af hiint Sted til Budweis, men og taget 800 af dem til Fanger. Rigsmarskalken opfordrede nu ved en Skrivelse af følgende Dag Erkehertugen til at tilbagelevere hine Fanger, som tagne i et tvertimod den sluttede Vaabenstilstand iverksat Angreb. Paa Erkehertugens Vægring opsagde Wrede for sit Corps Vaabenstilstanden, og Bernadotte truede med, ved Großmesgritsch at falde Fienden i Ryggen. De Fangne bleve sendte tilbage. — Bernadotte vendte sig vel derpaa imod Ungarn, men Freden i Preßburg, den 26de December, standsede Hærens videre Løb.

Bernadottes Navn havde i denne Krig vundet en ny Glands. Hans udmærkede Fortjenester paakaldte udmærkede Belønninger. Den 5te Juni 1806 afsendte Keiseren et Budskab til Senatet, af Indhold, "at Han vilde gjøre en Ende paa den Strid, der angaaende Hertugdømmerne Benevento og Pontecorvo havde herskket imellem Neapel og det romerske Hof, ved at opløfte disse Hertugdømmer til middelbare Læn af det franske Rige, og dermed belønne de Tjenester hans Minister for de udenrigske Anliggender Talleyrand og hans Cousin, Marschal Bernadotte havde ydet ham." — Denne fik saaledes ved et Opløftelsesdecret af samme Dag Fyrstendømmet Pontecorvo som fuldkommen souverain Eiendom og umiddelbart Læn af den franske Krone, hvilket skulde gaae i Arv til Hans, den nye Fyrstes og Hertugs, mandlige, naturlige og retmæssige Afkom, og kun i Tilfælde at denne uddøde, igjen falde tilbage til Keiseren af Frankrige. — Han havde allerede, foruden Æreslegionens store Ørn og Jernkrone-Ordenens store Kors, modtaget i April 1805 den sorte Ørns Orden fra Preussen, og kort derpaa Sanct Huberts Orden fra Bayern.

Men Sværdene skulde atter ikke længe hvile. Endnu i Efteraaret 1806 udbrød Krigen imellem

Frankrige og Preussen, og Prindsen af Pontecorvo tog en saare afgjørende Deel i dens første følgerige Optrin. Da preussiske Troppers Indrykning i Kursachsen havde givet Tegnet til den franske Hærmagts Forsamling og Opbrud, satte den sig paa tre Veie i Marsch. Middelpuncten, hvilken bestod af Reserven under Storhertugen af Berg, Murat, af Prindsen af Pontecorvos Corps, Armeens første, af Marschal Davousts Corps, og af de keiserlige Gardere, rykkede over Bamberg og Kronach ad Gera, og trængte ved Saalburg over Saalfloden. Ved Schleitz stod den preussiske General Tauenzien med 6000 Preussere og 3000 Sachsere. Han blev omringet, og den 9de October angreb Prindsen af Pontecorvo ham, i Keiser Napoleons Paasyn, og kun med betydeligt Tab af Mennesker slog Tauenzien sig igjennem. Hans Trods og Magasiner faldt i de Franskes Hænder. — Prindsen rykkede videre til Zeitz, hvorfra Han havde det Hverv at marschere ad Coburg for at falde Fienden i Ryggen, naar denne kastede sig med Magt enten imod Jena eller imod Naumburg. I det dobbelte Slag paa hiin for Preussen saa sørgelige 14de October fegtede Prindsen af Pontecorvo tilligemed Davouust ved Auerstädt imod Kongen

af Preussen, Hertugen af Brunsvig og General Møllendorf, imedens Napoleon selv ved Jena kæmpede imod Fyrsten af Hohenlohe, samt Generalerne Tauenzien og Rühl. Preussernes fremstyrtende Mod uagtet, blev Udfaldet, især ved Prindsen af Pontecorvos Krigskonst, for dem skrækkeligt. Baade Brunsvig og Møllendorf bleve saarede, den Første dødelig; Kongen fik to Heste skudte under sig. Tabet var uhyre, da imidlertid ogsaa Slaget ved Jena tog den ulykkeligste Vending for Preussere. Efter de franske Beretninger mistede disse over 30,000 som Fanger og 20,000 som Døde og Saarede, Frankerne derimod kun 4,100. Levningerne af den slagne Hær søgte ad forskjellige Veie at redde sig; de udgjorde fire Corpser, af hvilke Hertug Eugen af Würtenberg commanderede eet, Reserven ved Halle. Prindsen af Pontecorvo, der efter Seieren ved Auerstädt havde draget sig til Eisleben for at afskære nogle preussiske Colonner, angreb Hertugen uformodentlig den 18de October, sprængede, trods adskillige Regimenters tappre Modstand, det hele Corps, erobrede ved Divisionen Dupont med Storm Halle, i hvis Gader Kampen endnu fortsattes, og fratog de i fuldkommen Uorden ad Magdeburg flygtende

Tropper 36 Kanoner, 6 Faner og 6000 Fanger, iblandt disse to Generaler. General Blücher fik derefter Commandoen over Würtembergs Corps, men, saasnart han fik Efterretning om at Fyrsten af Hohenlohe ved Prentzlau havde capituleret, satte han sig paa Marsch vestlig ad Strelitz, og forenede sig ved Dambech med det endnu 12,000 Mand stærke og 70 Stykker Skyts førende Corps, som efter Hertugen af Weimar havde faaet Hertugen af Brunsvig-Oels til Styrer, saa at den forenede Styrke udgjorde henved 25,000 Mand, hvoraf mere end 6000 Mand vare Ryttere. Prindsen af Pontecorvo, som havde kun 12,000 Mand, næsten uden alt Rytterie, forfulgte ham alene, indtil Storhertugen af Berg paa den venstre og Marschal Soult paa den høire Flanke stødte til. Saaledes ængstet, fandt General Blücher ingen anden Udvei end at søge hen imod Lübeck, hvilket, ved denne forunderlige Vending af Omstændighederne, midt i sin Drøm om Fred og Tryghed kom til at erfare Krigens høieste Rædsler. Allerede havde det svenske Corps, som hidtil stod i det Lauenburgske, under Grev Mørner, paa dets Tilbagetog til Søkysten for ikke at overraskes af de Franske, den 3die November sprængt Lübecks Porte og draget

igjennem Staden, for ved Neustadt eller Travemünde at gaae ombord til Sverige. To Dage efter trængte Blücher med 5000 Mand af sit Corps ind og vilde forskandse sig der; men de efterilende Franske, hvilke allerede paa Farten igjennem det Meklenburgske ser Gange havde slaaet hans Bagtropper, lode ham ingen Tid have dertil. Den følgende Morgen viste Prindsen af Pontecorvo sig udenfor Staden; og trængte Generalerne ved det første Armee-Corps: Fréron, Drouet, Leopold Berthier og Pactod med deres Brigader frem imod den ved 16 Kanoner og 3 Bataillioner under Hertugen af Brunsvig-Oels forsvarede Borgport, imedens Marschal Soult ved en anden Kant gjorde Angreb. Slagtningen ved Portene var frygtelig. Men hvor den ædle Prinds af Pontecorvo befalede, var Ulykken mindre stor. I det meest afgjørende Øieblik, da Hans talrige Mørsere allerede stode under de preussiske Batteriers Ild og begyndte at spille paa Staden, styrtede Han med dragen Kaarde hen imod de forreste Stykker og tilraabte den over Artilleriet commanderende Kjække Eblée, at han ingen Granat maatte kaste paa Staden, da man i Kanonerne havde nok til at overvinde Preusserne med. Men da Hans og Soults

Tropper, hvortil siden endnu kom Storhertugen af Bergs (Murats), fra forskjellige Sider vare trængte ind i Staden, og toge denne med Storm efter en fire Timers Fegtning paa Gaderne, var det saameget desmere umuligt for Ham at forekomme de gyseligste Voldsomheder imod de uskyldige Indvaanere af alle Kjøn. Desuden havde Han været sysselsat med at forfølge Fienden og angribe ham i hans sidste Stilling to Mile bagved Staden paa hiin Side af det lille, Hertugen af Oldenburg tilhørende, Schwartau. Omsider sendte da General Blücher, den 7de November, en Parlamentær, og undertegnede derpaa selv i Landsbyen Ratkau en Capitulation, hvorved de Franske fik, efter deres egne Beretninger, foruden 60 Faner og 22 Standarter, 20,000 Fanger, hvoriblandt Blücher og Hertugen af Brunsvig-Oels, samt 4000 Mand Cavallerie, — efter Blüchers Opgivende dog kun 9,500 Mand. Ogsaa af hiint svenske Corps maatte de 1500 Mand, der endnu befandt sig paa Trave, overgive sig. —

Prindsen af Pontecorvo, som allerede den første Nat havde truffet Anstalter imod Voldsomheberne, og personlig med den blottede Kaarde beskyttet adskillige Huse for Plyndring, kunde nu, efter ganske at have opfyldt sine Pligter som

Feldtherre, mere tænke paa at tilfredsstille sit menneskekjerlige Hjertes Krav. Underrettet om de udøvede Rædsler, gav Han strax ved Dags Anbrud, den 8de November, det under Ham staaende Armee-Corps en didsigtende Befaling, hvis tredie Artikel blev offentlig opslaaet, saa lydende:

"Indvaanerne i Lübeck og dens Gebeet staae under Hans Majestæt Keiseren og Kongens Beskyttelse; hver Soldat, der forstyrrer dens Rolighed, er en Forbryder.

"Marschalen, Prinds af Pontecorvo, erindrer Tropperne af det første Corps om, at Staden Lübeck, ihvorvel tagen med Storm, ikke maa betragtes som en fiendtlig Stad, og at den franske Krigers, langtfra at opføre sig som en vild Seierherre, efter Seieren bør være menneskelig og besidde Følelse."

Dette, ledsaget af den Befalendes eget lysende Exempel, bragte Orden tilbage. Og i hvor stor Ære Prindsen af Pontecorvo end ved sin Tapperhed ved Lübecks Erobring indlagde sig, endnu større var dog den Han baade under Angrebet og efter Seieren som Menneskeven fortjente. Ham var det forbeholdt endnu engang at vorde denne Stads Velgjører, og at betale Gustaf Wasas Gjeld til den. Ved svenske Tropper,

der sloge den fransk-danske Garnison paa Flugten, erobrede Han den paa ny i December 1813; men kun for at give den sin Frihed tilbage.

Men ikke længere end til den 22de November havde Lübeck dengang det Held at beholde denne dets Beskytter inden sine Mure. Da kaldedes Han til den nye Krigsskueplads i Polen og gammel Preussen.

I de hurtigste Marscher gik Hans Corps dib over Berlin, og naaede sin Bestemmelse sidst i samme Maaned. Det var trængt frem til Nærheden af Biozun, da det efter de aftalte Dispositioner den 22de December satte sig i Bevægelse for med alle øvrige Tropper at fuldføre de forenede Angreb imod den fiendtlige Armee, hvis Hovedstyrke stod ved Sierock og Pultusk. Den følgende Dag fordrev Han ved sine Divisioner de preussiske Linier fra deres faste Stilling ved Narew og Wrka. Og i det blodige Slag ved Pultusk, hvor Russerne bleve kastede tilbage til Ostrolenka, commanderede Han paa venstre Fløi. De Franske droge nu i Vinterqvarteer, imellem Floderne Weichsel og Pasarge; Prindsen af Pontecorvo tog sit i Osterode.

Men Hvilen var kun af kort Varighed. Den nye russiske Overfeldtherre Bennigsen forlagde

pludselig Krigens Skueplads fra polsk Preussen til Ostpreussen, hvor den største Deel af den russiske Armee i Januar 1807 begav sig hen. Og nu søgte Han at trænge frem til Nederweichsel, at befrie Graudenz, Danzig og Colberg, og afskære det under Prindsen af Pontecorvo staaende, første franske Corps fra Hovedmagten. Russerne begyndte til den Ende, den 23de Januar, at angribe dets Avantgarde. Prindsen trak paa det Jilsomste sine Tropper fra Elbingen af til sig, og leverede to Dage efter i Nærheden af Mohrungen Russerne under Markow, Pahlen og Gallizin et blodigt indtil ud paa Natten varende Slag. "Han havde, siger den franske Beretning iblandt Andet, ikke 8000 Mand, hvilke desuden vare trætte af Marschen; Fienden derimod næsten dobbelt saa mange, 14000, og det idel friske Tropper." Russerne tabte 1200 som Døde og 400 som Fanger, de Franske kun 100 Døde. Efter den haardnakkenste Træfning maatte Russerne forlade Byen og forfulgtes en halv Miil bort, til Liebstadt. "Virkningen af denne Kamp var, at Fienden blev opholdt i sin hurtige Marsch, ved en næsten magelos Tapperhed sat i Forundring, og hindret i Udførselen af det Forsæt at overfalde den store Armee og nøde den til at gaae tilbage over Weichsel."

Den følgende Dag gjorde Prindsen af Pontecorvo en langsom Marsch for at dække den venstre Flanke af Storarmeen, hvorved Napoleon vandt Tid til at bryde op fra Egnen af Warschau til Østpreussen, og der igjen begynde at gaae angrebsviis frem. Snart fulgte nu, den 8de Februar, Slaget ved preussisk Eylau, et Slag fuldt af de frygteligste Krigsoptrin. Historien kjender: Prindsen af Pontecorvo tog kraftig Deel ogsaa i denne Kamp. Hans Corps besatte derefter Braunsberg, Frauenburg, Mühlhausen, preussisk Holland og Bredden af det frischske Hav, og holdt sig igjen i sine Cantonneringer, indtil Danzigs Overgang gav Tegn til Feldttogets Aabning paa ny.

Den 5te Juni satte de russiske og preussiske Colonner sig i Bevægelse, og vilde ved Spanden trænge over Floden Passarge. Men med lige Snildhed og Kjækhed drev Prindsen Fienden tilbage og tilintetgjorde hans Forsæt. Imidlertid havde Han ved denne Leilighed den Ulykke, ved en af Ham selv anstillet Recognoscering af Forskandsningerne, hvorved Han red langs med Floden, af en russisk Musketkugle at vorde saaret i Halsen. Saaret var, om ikke farligt, dog vanskeligt at læge, og nødsagede Prindsen til for en Tid at nedlægge

Ce qu'a fait Le Prince depuis son arrivée
sa nouvelle Patrie, pour le bienêtre de la Suède
ou celui du Nord et de toute l'Europe, cela fait
une vie entière, qui suffiroit seule à immorta-
liser la memoire d'un Prince. La place cir-
conscrite d'une brochure n'en permet qu'une
esquisse très rétrécie.

Pendant la maladie de Sa Majesté
en 1811, Le Prince Royal conduisit les rênes
du Gouvernement en qualité de Régent du
Royaume. En me bornant à citer le rapport
que fit le Prince au Roi de sa gestion des
affaires, je dirai seulement que c'est de ce
temps que date l'institution d'une Aca-
démie d'Agriculture, dont Le Prince
s'est déclaré lui-même le Chef et qui
déjà justifie les espérances de la Nation
et la protection signalée de l'auguste

books2ebooks.eu

www.books2ebooks.eu

e-böcker från ditt bibliotek av

eBooks on Demand

digitaliserad av

Kungliga Biblioteket

National Library of Sweden